

Od redaktorów. Powracanie do Szkoły Głównej

Intelektualne wpływy Szkoły Głównej zdają się nie mieć granic. Kiedy przed dwoma laty wydawaliśmy tom im poświęcony (*Szkoła Główna. Kręgi wpływów*), zamykaliśmy wstęp słowami: „historia Szkoły Głównej miała niełatwy początek, a końca w zasadzie nie ma...”¹. Nie sądziliśmy wówczas, że o żywotności tej historii przyjdzie nam zaświadczyć ponownie i tak prędko, przygotowując kolejną monografię zbiorową. Pod względem problemowym i metodologicznym jest ona kontynuacją badań, których efekty zostały opublikowane w 2017 roku. Możemy zatem powtórzyć:

Wyszliśmy z założenia, że jakkolwiek miejsce Szkoły Głównej w biografii zbiorowej pozytywistów i ich rówieśników jest doskonale znane, to wciąż warto pytać o doświadczenia indywidualne zarówno jej studentów, jak i wykładowców, o międzypokoleniowe więzi kształtowane na uczelni, a także o różne praktyki komunikacyjne, dzięki którym utrwałała się – na bieżąco i po latach – jej renoma. Zależało nam przede wszystkim na nowej lekturze rozmaitych świadectw piśmienniczych, pozwalających zrekonstruować obieg wymiany intelektualnej, transmisję wiedzy, idei, doświadczeń między kolejnymi pokoleniami polskiej inteligencji [...]. Interesowały nas różne typy tekstów [...], które dokumentowały dorobek uczelni, kształtowały jej wizerunek kulturowy oraz współtworzyły jej historię i legendę. Chcieliśmy wskazać na wielość dyskursów i odmiennych narracji poświęconych Szkole Głównej².

Tym razem nie postawiliśmy przed Autorami i przed sobą nowych pytań. Nie proponowaliśmy wartych podjęcia wątków, nie sugerowaliśmy perspektyw poznawczych, nie ustalaliśmy limitów stron. Potrzeba dalszych badań i pomysły na kolejne artykuły rodziły się podczas przyjacielskich rozmów na tematy podejmowane w pierwszym przygotowanym przez nas tomie oraz wylaniały się w trakcie prowadzonych przy jego okazji kwereńd i lektur. Wspierało je poczucie konieczności uzupełnienia, skorygowania, aktualizacji dotychczasowej wiedzy.

¹ U. Kowalcuk, Ł. Książyk, *Od redaktorów. Kręgi wpływów, listy pytań*, w: *Szkoła Główna. Kręgi wpływów*, red. U. Kowalcuk, Ł. Książyk, Warszawa 2017, s. 9.

² Tamże, s. [7]–8.

Wola konfrontacji zarówno z prawdami krzepiącymi, jak i trudnymi. W ten sposób opracowany przed kilku laty projekt uzyskiwał kolejne konkretyzacje, a także procesualnie podlegał weryfikacji indywidualnych zainteresowań i przeświadczeń co do pożytków naukowych wynikających z powrotów do biografii, tekstów, misji ludzi Szkoły Głównej. Do ich meandrycznego życia publicznego i do prywatności. Tak w intelektualnej wymianie uwiarygodniała się trwałość znaczenia Szkoły Głównej jako źródła i probierza zadań, pasji, dylematów i odpowiedzialności inteligencji. Trwałość niezależna od historycznych uwarunkowań i koniunktur, choć ustalana w ich kontekście.

* * *

W cytatach i tytułach z XIX i początku XX wieku zmodernizowano pisownię i interpunkcję zgodnie z obowiązującymi zasadami.

Redaktorzy tomu